

2002010050

7000; 9310

Austlax ehf
Sigfinnur Mikaelsson
Fjarðargötu 8
710 Seyðisfjörður

Reykjavík, 4. apríl 2003

/--

Efni: Eldi á laxi, regnbogasilungi og þorski í sjókvíum í Seyðisfirði. Allt að 8.000 t á ári. Ákvörðun um matsskyldu.

Vísað er til erindis Austlax ehf. dags. 15. febrúar 2002 þar sem Skipulagsstofnun er tilkynnt eldi á allt að 8.000 t af laxi, regnbogasilungi og þorski í sjókvíum í Seyðisfirði samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og lið 1 g í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Seyðisfjarðarkaupstaðar, dýralæknis fisksjúkdóma, Fiskistofu, Hafrannsóknastofnunarinnar, Heilbrigðiseftirlits Austurlands, Hollustuverndar ríkisins, Náttúruverndar ríkisins, Umhverfisstofnunar og veiðimálastjóra.

Umsagnir bárust frá Seyðisfjarðarkaupstað með bréfi dags. 28. febrúar 2002, dýralækni fisksjúkdóma með bréfi dags. 20. febrúar 2002, Fiskistofu með bréfi dags. 18. mars 2003, Hafrannsóknastofnuninni með bréfi dags. 1. mars 2002, Heilbrigðiseftirliti Austurlands með bréfi dags. 20. febrúar 2002 og veiðimálastjóra með bréfum dags. 26. febrúar 2002 og 19. febrúar 2003. Þá bárust umsagnir frá Hollustuvernd ríkisins með bréfi dags. 5. mars 2002 og Náttúruvernd ríkisins með bréfi dags. 4. mars 2002 en síðar viðbótarumsögn frá Umhverfisstofnun með bréfi dags. 17. mars 2003.

Svör við umsögnum bárust frá framkvæmdaraðila með bréfi dags. 21. apríl 2002. Frekari upplýsingar og niðurstöður rannsókna í Seyðisfirði bárust frá framkvæmdaraðila þann 7. febrúar 2003.

Í ljósi efnislegra athugasemda sem fram komu í umsögnum ákvað framkvæmdaraðili, eftir samráð við Skipulagsstofnun, að leggja í frekari rannsóknir í Seyðisfirði og óskaði eftir fresti á ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu. Viðbótagögn með niðurstöðum þeirra rannsókna bárust Skipulagsstofnun tæpu ári frá því að tilkynning barst, eða þann 7. febrúar 2003. Gerðar voru straummælingar, tekin botnsýni og þau greind, greind næringarsölt og mældur sjávarhiti, selta og súrefni. Einnig var reiknað út burðarþol svæðisins með LENKA-viðtakamati. Þessi viðbótagögn voru send til umsagnar Fiskistofu,

Umhverfisstofnunar, sem tekið hefur við hlutverki Hollustuverndar ríkisins og Náttúruverndar ríkisins, og veiðimálastjóra.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fyrirhuguð framkvæmd

Fram kemur í framlögðum gögnum framkvæmdaraðila að fyrirhugað er að hefja sjókvíaelði á allt að 8.000 t á ári af laxi, regnbogasilungi og þorski í Seyðisfirði. Fyrirhugað er að nota norskar, veðurþolnar stálkvíar alls 24 m x 24 m og geta verið allt að 16 kvíar í einni einingu. Nætur verða með veggdýpt allt að 15 m og miðjudýpt allt að 23 m. Staðsetning kvíaþyrpinga er fyrirhuguð á þremur stöðum í Seyðisfirði, þ.e. undir Háubökkum, þar sem seiði verði höfð fyrsta árið og í Sörlastaðavík og Selstaðavík, þar sem fiskurinn verði alinn frá öðru ári til slátrunar. Eldissvæðið undir Háubökkum verður um 1 km að lengd og um 150 m breitt en í Sörlastaðavík og Selstaðavík verða eldissvæðin 1,5-2 km að lengd og 200 m að breidd. Gert er ráð fyrir að kvíar verði staðsettar 50-200 m frá landi.

Áætluð ársframleiðsla er allt að 8.000 t þegar stöðin verður fullbyggð. Stefnt er að því að áfangaskipta uppbyggingunni á þann hátt að 4.000 t framleiðslugetu verði náð árið 2004-2005 en 8.000 t framleiðslugetu verði náð árið 2007-2008. Gert er ráð fyrir því að um 60% framleiðslunnar verði lax, 30% verði regnbogasilungur og 10% verði þorskur. Þessar hlutfallstölur geti þó breyst við breyttar rekstrarforsendur. Fram kemur að fóðurnotkun geti orðið allt að 8.800 t á ári og sé magn köfnunarefnis í fóðri um 7% sem samsvari 616 t og magn fosfórs um 1% sem samsvari 88 t. Áætlað er að af þessum eignum muni um 246 t af köfnunarefni og um 35 t af fosfór fara í að byggja upp lífmassa stöðvarinnar, en það sem eftir stendur, 370 t af köfnunarefni og 53 t af fosfór, muni dreifast út í umhverfið.

Í framlögðum gögnum Austlax ehf. kemur fram það álit að framkvæmdin og starfsemi sem henni fylgir skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA

Almennt

Í umsögn Seyðisfjarðarkaupstaðar, dýralæknis fisksjúkdóma og Hafrannsóknastofnunarinnar kemur fram að starfsemin skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Í umsögnum Hollustuverndar ríkisins dags. 5. mars 2002 og Náttúruverndar ríkisins dags. 4. mars 2002 kom fram að þörf væri á frekari upplýsingum um sjávarstrauma og annað náttúrufar, úrgangsmýndun og dreifingu mengunar, áhrif á veiðar, erfðamengun og sjúkdóma, lyfjanotkun við eldið, skiptingu á milli eldistegunda, samlegðaráhrif frárennslis og skilgreiningu svæðisins sem síður viðkvæmt skv. reglugerð nr. 798/1999. Á þessum grunni er lagt til að framkvæmdin skuli háð mati á umhverfisáhrifum. Þegar viðbótargögn bárust frá framkvæmdaraðila þann 7. febrúar 2003 óskaði Skipulagsstofnun frekari umsagnar frá Umhverfisstofnun, sem tekið hefur við hlutverki Hollustuverndar ríkisins og Náttúruverndar ríkisins.

Í umsögn Umhverfisstofnunar dags. 17. mars 2003 kemur fram að með framlögðum viðbótargögnum hafi verið sýnt fram á að ekki sé líklegt að fyrirhugað fiskeldi hafi skaðleg áhrif á umhverfið.

Í umsögn veiðimálastjóra kemur fram að starfsemin skuli háð mati á umhverfisáhrifum.

Í umsögn Fiskistofu er ekki tekin afstaða til matsskyldu starfseminnar.

Áhrif sjókvíaeldis á erfðablöndun, sjúkdóma, afrán og veiðar

Í umsögn dýralæknis fisksjúkdóma dags. 20. febrúar 2002 kemur fram að fyrir liggi ýmsar erlendar rannsóknir á samspili sjúkdóma milli eldisfisks og villtra fiskistofna. Þessar niðurstöður megi í stórum dráttum heimfæra á íslenskt sjókvíaeldi og sé því ekki ástæða til að gera slíkar rannsóknir í hverju og einu tilviki þegar farið er af stað í sjókvíaeldi. Bent er á að 8.000 t ársframleiðsla innan sama svæðis sé of stór eining og verði hún illviðráðanleg ef sjúkdómar komi upp. Í slíkum firði ætti í mesta lagi að heimila 4.000 t ársframleiðslu.

Í umsögn Hafrannsóknastofnunarinnar kemur fram að litlar líkur verði að teljast á erfðablöndun við villta laxastofna vegna mikillar fjarlægðar frá næstu laxveiðiám. Bent er á að erlendis hafi ekki tekist að sýna fram á skaðleg áhrif laxeldis á sjávarfiska. Fiskveiðar verði þó ekki stundaðar í námunda við eldiskvíar.

Í umsögn Umhverfisstofnunar er bent á að í framlögðum gögnum sé ekki að finna neina umfjöllun um hugsanlega erfðamengun, áhrif á lífríki straumvatna, sjúkdóma og lyfjanotkun.

Í frekari umsögn veiðimálastjóra dags. 19. febrúar 2003 er bent á að ef stálpaður eldisþorskur sleppur úr kvíum séu líkur á því að hann verði staðbundinn í nágrenni kvínna og geti jafnvel orðið afræningi á laxfiskum á leið í sjó. Ekki sé heldur hægt að útiloka einhverja smithættu.

Í svörum Austlax ehf. kemur fram að fiskeldi í Seyðisfirði verði alfarið undir stjórn Austlax ehf. og hafi fyrirtækið tryggt sér þann rétt með samkomulagi við bæjarstjórn Seyðisfjarðar. Þetta hafi verið gert vegna reynslu Færeyinga og Norðmanna af fiskisjúkdómum og því hvernig sjúkdómar berast á milli stöðva. Vegna hraðrar þróunar og örra breytinga á lyfjum telji framkvæmdaraðili, að höfðu samráði við dýralækni fisksjúkdóma, óraunhæft að tilgreina einhver ákveðin lyf sem notuð verði til sjúkdómavarna. Notuð verði viðurkennd lyf sem almennt tíðkist við fiskeldi.

Áhrif mengunar frá lífrænum úrgangi á burðarþol og lífríki í Seyðisfirði

Í umsögn Hafrannsóknastofnunarinnar dags. 1. mars 2002 kemur fram að litlar líkur séu á alvarlegum áhrifum á umhverfið af völdum sjókvíaeldisins. Fram kemur að Seyðisfjörður sé langur, mjór og djúpur og svipi fjörðinn að mörgu leyti til Mjóafjarðar, en þar hafi verið heimilað sjókvíaeldi allt að 8000 t án matsskyldu. Fram kemur að miklar líkur séu á að straumar séu nægir í Selsstaðavík og Sörlastaðavík til að tryggja nægilega dreifingu á lífrænum úrgangi. Þó sé ekki hægt að útiloka að lífrænn úrgangur safnist fyrir undir kvíum og eyði botndýralífi á takmörkuðu svæði. Á Háubökkum sé meiri hætta á uppsöfnun lífrænna leifa á botni, en ef eldi þar einskorðist við tiltölulega litla lífþyngd seiða teljist staðsetningin ásættanleg.

Í umsögn Umhverfisstofnunar kemur fram að með framlögðum viðbótargögnum hafi verið sýnt fram á að ekki sé líklegt að fyrirhugað fiskeldi hafi skaðleg áhrif á umhverfið vegna formfræðilegra, vatnafræðilegra eða annarra sérstakra aðstæðna í vatninu sbr. skilgreiningu á síður viðkvæmum svæðum í reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skolp. Athuganir á botndýralífi fjarðarins sýni að það sé svipað og annars staðar á Austfjörðum og hvorki sérstakt né auðugt og því ekki líklegt að eldið hafi umtalsverð umhverfisáhrif. Umhverfisstofnun telji

þó að þrátt fyrir að ekki séu miklar líkur á að fyrirhugað fiskeldi í Seyðisfirði hafi í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif séu til staðar ákveðnir óvissuþættir s.s. hvað varðar skiptingu eldistegunda og burðarþol fjarðarins. Ljóst sé miðað við gefnar forsendur að með 8.000 t fiskeldi í Seyðisfirði sé verið að nýta burðarþol fjarðarins til hins ítrasta og vart hægt að fallast á frekara eldi í firðinum.

Sammögnuð áhrif eldis í sjókvíum á Austfjörðum

Í umsögn veiðimálastjóra dags. 26. febrúar 2002 er bent á að aðstaða til fiskeldis á ákveðnum svæðum sé takmörkuð auðlind og ekki liggi fyrir raunhæfar upplýsingar um þá eldisframleiðslu sem eðlilegt geti talist að heimila á Austfjarðasvæðinu til viðbótar því sem þegar hefur verið heimilað.

Í svörum Austlax ehf. er bent á að í tilkynningu komi skýrt fram að eldi á regnbogasilungi eða þorski muni verða aukið á kostnað laxsins ef það komi betur út. Það sem af er hafi eldi gengið betur á regnbogasilungi sem auki líkur á því að hærra hlutfall verði á honum í eldinu en gert hafi verið ráð fyrir í upphafi. Bent er á að framkvæmdaraðili sé ekki í aðstöðu til að leggja mat á það hversu mikla eldisframleiðslu eigi að leyfa á Austfjarðarsvæðinu. Bent er á að Austfirðir hafi verið skilgreindir sem síður viðkvæmir staðir fyrir eldi frjórna laxa með auglýsingu landbúnaðarráðherra frá 15. mars 2001.

Í frekari umsögn veiðimálastjóra dags. 19. febrúar 2003 kemur fram að ekki verði séð að framlögð viðbótargögn hafi áhrif á þá niðurstöðu veiðimálastjóra að sjókvíaeldi af þessari stærðargráðu skuli háð mati á umhverfisáhrifum vegna umfangs og eðlis starfseminnar til viðbótar við það sem þegar hefur verið heimilað á svæðinu. Þá er bent á nauðsyn þess að teknar séu saman grundvallarupplýsingar um áhrif þorskeldis á umhverfið líkt og gert hafi verið með laxeldi.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða eldi á allt að 8.000 t af laxi, regnbogasilungi og þorski í sjókvíum í Seyðisfirði. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 6. gr. og lið 1 g í 2. viðauka í lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Í umsögnum hefur komið fram að þrátt fyrir athuganir og rannsóknir á umhverfisaðstæðum og -áhrifum fyrirhugaðs sjókvíaeldis í Seyðisfirði séu enn til staðar ákveðnir óvissuþættir. Umhverfisstofnun bendir t.d. á að með 8.000 t fiskeldi á ári sé við gefnar forsendur verið að nýta burðarþol fjarðarins til hins ítrasta og dýralæknir fisksjúkdóma bendir á að það kunni að vera of stór eining m.t.t. rekstrarforsendna, þ.e. erfitt gæti orðið að ráða við sjúkdóma ef þeir komi upp. Einnig er bent á í umsögnum að ekki liggi fyrir miklar upplýsingar um hugsanlega erfðamengun, grundvallarupplýsingar um áhrif þorskeldis á umhverfið vanti, sem og upplýsingar um þá eldisframleiðslu sem eðlilegt geti talist að heimila á Austfjarðasvæðinu til viðbótar því sem þegar hefur verið heimilað. Í umsögnum Umhverfisstofnunar og Hafrannsóknastofnunarinnar kemur hins vegar fram að með framlögðum gögnum hafi verið sýnt fram á að ekki sé líklegt að fyrirhugað fiskeldi hafi skaðleg áhrif á umhverfið. Í umsögn dýralæknis fisksjúkdóma kemur fram að ekki sé ástæða til þess að gera rannsóknir á samspili sjúkdóma milli eldisfisks og villtra fiskistofna í hverju og einu tilviki þegar farið er af stað í sjókvíaeldi.

Við málsmeðferð Skipulagsstofnunar hafa verið gerðar kröfur um upplýsingar sem

framkvæmdaraðili hefur brugðist við. Lagðar hafa verið fram niðurstöður straummælinga, greiningar botnssýna og næringarsalta, mælinga á sjávarhita, seltu og súrefni og burðarþolsreikninga fyrir svæðið. Skipulagsstofnun tekur undir það sem fram hefur komið í umsögnum og telur ljóst að þrátt fyrir athuganir og rannsóknir sem lagt hefur verið í við málsmeðferð séu til staðar óvissuþættir um áhrif þeirrar starfsemi sem hér um ræðir. Þannig sé ekki ljóst hver séu almenn áhrif þorskeldis á umhverfið þar sem reynsla af slíkri starfsemi sé mjög takmörkuð, hversu mikil hættu er á erfðamengun af völdum laxeldis og hver áhrif af völdum sjúkdóma við fiskeldið kunna að verða. Nokkur óvissa sé einnig um burðarþol Seyðisfjarðar m.t.t. sjókvíaeldis, þrátt fyrir þá reikninga sem gerðir hafi verið. Þá hafi ekki verið mótuð stefna fyrir eldisframleiðslu á Austfjarðasvæðinu í heild.

Skipulagsstofnun bendir á að sú óvissa sem uppi er lýtur einkum að áhrifum sjókvíaeldis á umhverfið almennt, en stofnunin telur að gögn um umhverfisaðstæður og -áhrif fyrirhugaðrar starfsemi í Seyðisfirði séu í meginatriðum ásættanleg. Athuganir sýni að botndýralíf fjarðarins sé svipað og annars staðar á Austfjörðum og samkvæmt framlögðum gögnum og umsögnum sé ekki ástæða til að ætla að sjávaraðstæður í Seyðisfirði séu með þeim hætti að sjókvíaeldið kunni að hafa umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér, sé horft til viðmiða 3. viðauka laga nr. um mat á umhverfisáhrifum, s.s. sammögnunaráhrifa (tl. 1 ii), úrgangsmyndunar (tl. 1. iv), dreifingu mengunar (tl. 1. v) og álagsþols (tl. 2. iv b). Skipulagsstofnun tekur þó undir það sem fram kemur í umsögn Umhverfisstofnunar að miðað við gefnar forsendur sé með 8.000 t fiskeldi í Seyðisfirði verið að nýta burðarþol fjarðarins til hins ítrasta og vart hægt að gera ráð fyrir frekara eldi í firðinum. Vegna þessa sé ástæða til að gæta fyllstu varúðar, m.a. með því að takmarka þann fjölda laxa sem verði í eldi á hverjum tíma meðan aflað verði reynsla og vitneskju um farleiðir laxa er kunna að sleppa frá eldissvæðinu.

Skipulagsstofnun telur hins vegar ekki raunhæft vegna þeirrar framkvæmdar sem hér um ræðir að lagt verði í umfangsmiklar rannsóknir á almennum áhrifum sjókvíaeldis á lífríki í straumvatni. Því telur Skipulagsstofnun að óraunhæft sé að gera þá kröfu til framkvæmdaraðila að hann leggi fram upplýsingar um þá eldisframleiðslu sem eðlilegt geti talist að heimila á Austfjarðasvæðinu í heild.

Skipulagsstofnun telur hins vegar nauðsynlegt að fram fari rannsóknir á áhrifum sjókvíaeldis á lífríki í straumvatni, þ.m.t. vegna erfðamengunar, sjúkdóma og afráns og mörkuð verði heildarstefna um sjókvíaeldisframleiðslu á Austurlandi. Þær rannsóknir og sú stefnumótun verði hins vegar að fara fram á öðrum vettvangi en við mat á umhverfisáhrifum einstakra framkvæmda og krefst samvinnu þeirra aðila sem koma að málaflokki. Skipulagsstofnun telur ennfremur að setja þurfi almenn skilyrði um langtímavöktun og rannsóknir í leyfi til fiskeldis.

Í ljósi þeirra gagna sem lögð hafa verið fram af framkvæmdaraðila við málsmeðferð og umsagna um þau telur Skipulagsstofnun ólíklegt að málsmeðferð mats á umhverfisáhrifum muni bæta frekari upplýsingum við sem nauðsynlegar geti talist til ákvarðanatöku um umhverfisáhrif fyrirhugaðs fiskeldis í Seyðisfirði.

Í samræmi við 6. grein laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, viðbótargögn framkvæmdaraðila, umsagnir og svör framkvæmdaraðila við þeim. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að eldi á allt að 8.000 t af laxi,

regnbogasilungi og þorski í sjókvíum í Seyðisfirði sé ekki líklegt til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Skipulag er ekki fyrir hendi á fyrirhuguðum framkvæmdasvæðum. Framkvæmdirnar verða bæði innan og utan netlaga. Sveitarstjórn veitir framkvæmdaleyfi innan netlaga þ.e. 115 m frá landi miðað við stórstraumsfjöruborð. Skipulagsstofnun bendir á að mannvirki sem hugsanlega verða reist síðar í tengslum við starfsemina eru bundin ákvæðum skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b.

Samkvæmt 6. grein laga nr. 106/2000 má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 2. maí 2003.

Hólmfríður Sigurðardóttir

Óli Halldórsson

Afrit.

Umhverfisráðuneytið, Seyðisfjarðarkaupstaður, dýralæknir fisksjúkdóma, Fiskistofa, Hafrannsóknastofnunin, Heilbrigðiseftirlit Austurlands, Umhverfisstofnun og veiðimálastjóri.